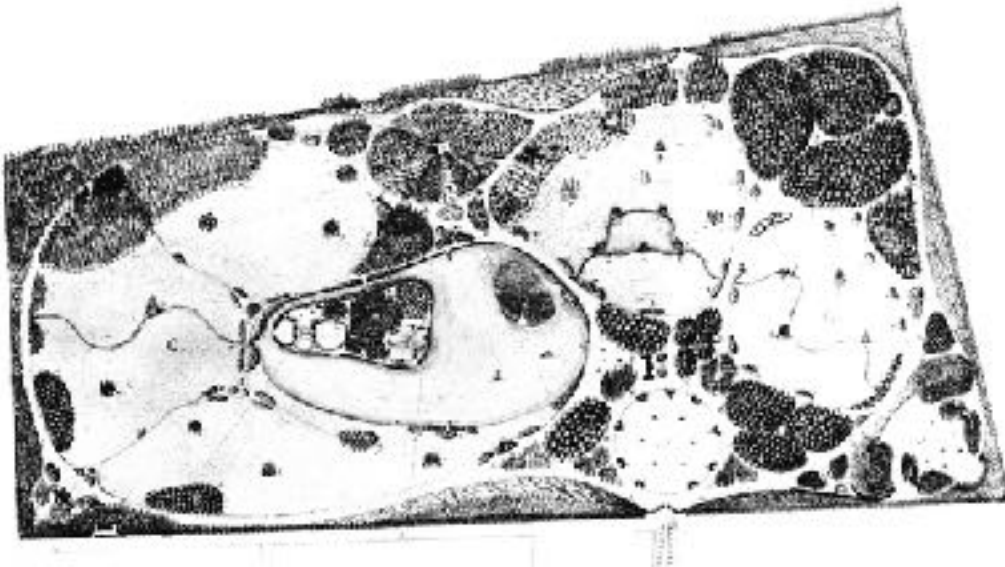

A VÁROSLIGET A LASSÍTÁS HELYE!

Ha egyetlen bekezdésben meg kellene fogalmazni a Magyar Kormány és a Főváros közötti konfliktust a Városliget kívánatos jövőképevel kapcsolatban, akkor beszélnünk kell a felülről elrendelés (szubordinálás) és az alulról építkezés (koordinálás) fejlesztési filozófiák közötti különbségről. A felülről történő fejlesztés nem kérdezi meg az embereket, mindent egy szűk elit igényeiből kiindulva képez le és ő maga erőszakolja felülről rá az akaratát a sokakra, akiknek mindezt csak elszenvetni áll jogában, a beleszólás lehetősége viszont nincs vagy nagyon csekély. A nepotista uralkodók, az abszolutista állam és a diktatúrák olyan tereket hoznak létre, amely a kevesek dicsőségét és uralmát hirdeti az alattvalók felett. Ez a szubordinálás. Ezzel gyökeresen más eszmét hozott a felvilágosodás kora, ahol a sokak igénye, a demokratikus döntéshozás, a beleszólás lehetősége, az érintettek bevonása, az alulról szerveződő gondolatok a meghatározóak. A polgári demokráciákban ezért a koordinálás válik meghatározóvá. A Városliget hányatott kétszáz éves története e két egymással ellentétes téralakítási filozófia harcaként jellemezhető. A Városliget megtervező és egy ideig a park kivitelezését is felügyelő Christian Heinrich Nebbien tudatosan egy olyan „népkertet” tervezett meg, ahol a különféle társadalmi osztályok közötti különbségek határai elmosódnak, olyan közösségi tér jön létre, ahol találkozhat az arisztokrata a polgárral, a szegény a gazdaggal, a főrang a közemberrel.

Nebbien tervpályázat győztes terve (1813-1816)

A Városliget két arca: küzdelem a koordinálás és a szubordinálás között

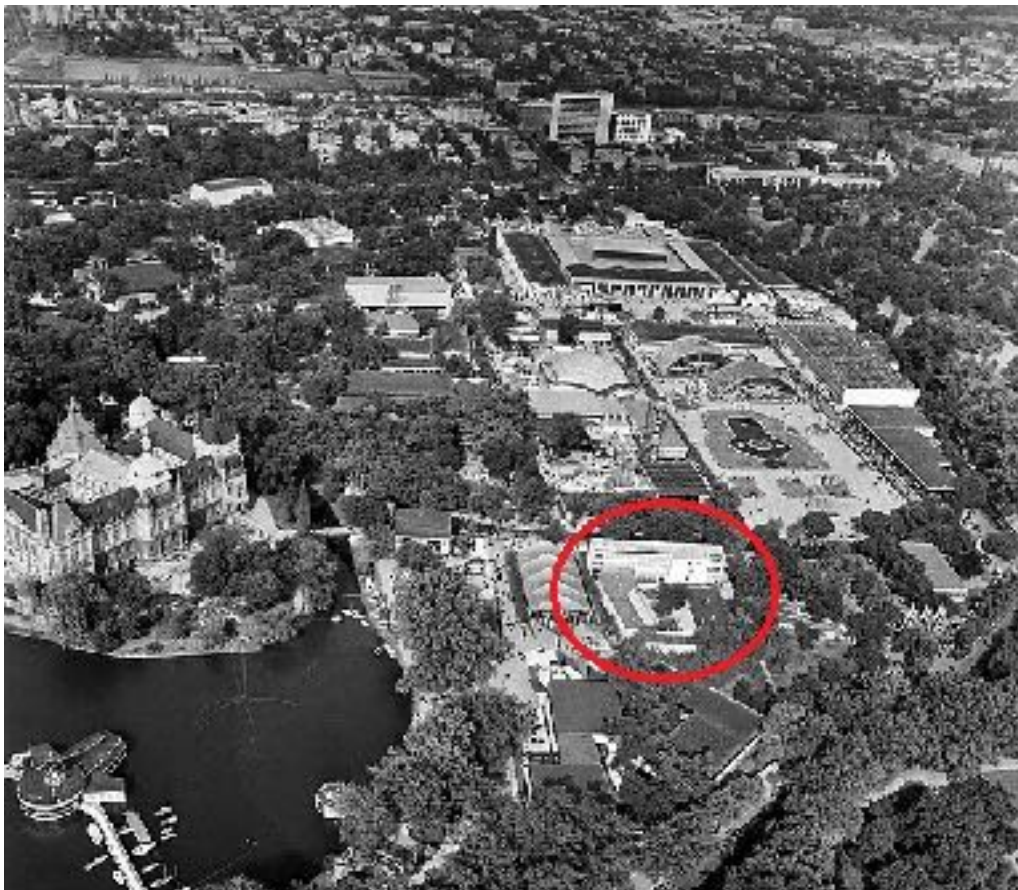
A miliő, amelyben a park létrejött a felvilágosodás korát, a Nagy Francia Forradalom által megalkotott „egyenlőség-szabadság-testvériség” eszmerendszerét tükrözi vissza és Christian Cay Lorenz Hirschfeld ötkötetes művének, a tájképi kert stílusát és filozófiáját megalapozó *Theorie der Gartenkunst*-nak az útmutatása alapján készült el. Hirschfeld a *Volksgarten*-ek létrehozására különös hangsúlyt fektetett, hitt abban, hogy a természeti világ lemásolása és látványa erősíti az egyén moralitását, többeleg oktatási program szintereként és a társadalmi fejlődés katalizátoraként tekintett a fásított sétaterekre és a népkertekre. A tájképi kert nélkülözötte az utak vonalvezetésében, alaprajzában az egyenest, a szimmetriát és a mérnöki szögletességet, az oldott természeti vonalakra, a terepadottságokra, az aranymetszés szabályaira, a mellérendelő térszerkezetekre épített, ahol minden a klasszicizmus eszméit, a „vissza a természetbe” ideáját, az természettel való békés együttélést és a társadalmi osztályok közötti átjárhatóságot, mobilitást

hirdette. Nem kétséges, a klasszicista kert polgári szimbólum, a feltörekvő városi polgárság azon igényét tükrözte, hogy az uralkodó osztályokkal azonos jogok illessék meg. A park szerkezetében nincsenek fókuszpontok, mindenhol más látványelem vagy funkció tárul fel, minden a koordinálást tükrözi. Ez ennek a történeti kertnek a kvintesszenciája és a mögötte lévő filozófia ma is érvényes: a mindenki számára egyenrangú módon használható közösségi tér, KÖZpark.

korabeli fametszet a parkba beépített Iparcsarnokról és az előtte kialakuló neobarokk térről (1885)

Ezzel szemben a mértaniságra, központos szimmetriára, kiemelt látványpontokra építő kert az alá- és fölérendeltséget, a felülről érkező parancsuralmi akaratot, „az állam én vagyok” napkirályi attitűdjét, egyfajta barokkos vagy neobarokkos térszerkezetet tükröz. A városegysítést megelőző városrendezési tervekben megjelenő Sternallé elképzelés, a Budapesti Általános Országos Kiállításra (1885) felhúzott Iparcsarnok és környezetrendezése, majd később a Millenniumi Kiállítás (1896) és az azt követő Budapesti Nemzetközi Vásár korszaka egészen 1972-ig meghatározta a parkot és koordináció helyett a szubordináció, az alárendelés szerkezete épült ki. Ez a felülről megerőszakolás megkérdőjelezte a Városliget közpark jellegét, kihatásaival és lekerítéseivel kisajátított területeket kiváltságosok (vállalkozók, állam, fizető közönség) számára, a „közlegelők” kárára hozott be a mindenki által látogatható parkba üzleti magánérdekeltségeket, illetve az állami reprezentációt.

A B.N.V. a Városligetben a 60-as években, piros körrel jelölten a bontás után is megmaradt EXPO épületekkel, a döbbenetes túlépítés és a barokkos térszerkezet mementői

Az Andrassy út a Hősök terével a Louvre - Tuilériák kertje - Champs-Élysées tengelyt másolja, az Iparcsarnok elé tengelyes szimmetriában épül neobarokkos parter mező a Rondóig, e tengelyes szimmetriát pedig később a Sztálin szobor és a mögötte felépült BNV is tovább viszi. Ez a fajta megközelítés a parkot kimondatlanul is biodiszletté degradálja és háttérbe szorítja, nem a parkjellegét és közparki funkcióit igyekszik megtartani, hanem le szeretné uralni. Így azonban egy agyonterhelt, a pihenést és kikapcsolódást már egyáltalán nem támogató közeg jön létre, ahol mindent meghatároz az alá- és fölérendeltségi viszony, a szubordinálás.

Amikor végül sikerült a BNV-t felszámolni, 1973-ban egy több évig tartó 25 hektáros parkrekonstrukció történt meg, ami ismét a koordinálás irányába hatott. A park merev mértani vonalakkal meghatározott része visszakapta a természetes vonalvezetést, rengeteg épületet (de sajnos nem mindet) elbontottak, begyógyultak sebek, ám a folyamat megrekedt. A rendszerváltozás és az azt követő évtizedek sem költségvetési, sem pedig koncepcionális oldalon nem kedveztek a sebgyógyításnak és így érkezünk el 2012-be, ahol kétfelé vált az út: az egyik oldalon jelentős alulról jövő és szakmai erők gyülekeztek a park történeti parkká nyilvánítása körül, készülve a 200 éves évfordulóra, a világ egyik első közparkjának méltó, és történetileg még menthető rehabilitációjára, a világörökségi területhez méltó rendezésére. A másik oldalon viszont felbukkant a múzeumi negyed koncepció és a felülről vezérelt akarat leuralta az alulról jövőt, bőséges beépítési tervek fogalmazott meg, amelyek a szubordinálás felé lökték ismét a parkot. Mivel ezt az akkor lehetséges építési szabályok, törvények, fővárosi koncepciók gátolták, ezért szintén felülről vezérelten kikerülték a fővárosi koncepciókat, törvénnyel írták felül a törvényt és önhatalmúlag megváltoztatták az építési szabályokat „kivéve a Gyevi bírót” alapon, ami a jogállamba vetett hitet is megroggyantotta.

A Városliget: közpark

A közparkok beépítésre nem szánt, közhasználatú zöldfelületként vannak kategorizálva a jelenleg is érvényes építési törvényben. A törvény kifejtését szolgáló kormányrendelet (OTÉK) szerint mindez azt jelenti, hogy a közparkokban maximum 3% beépítés jelenhet meg, amelyek elsősorban a park üzemi kiszolgálását, vendéglátás és sport, valamint rekreációs és egészségügyi funkcióit, köztisztaságát szolgálják ki. Azaz kerti fenntartó épületek, wc-k, pelenkázók, öltözők, kölcsönzők, vendéglátó pavilonok, parkörzés céljára létesíthetők egy közparkon belül épületek és az építmény magassága nem haladhatja meg a 7,5 m homlokzatmagasságot. Egy 100 ha-os park esetében 3% beépítettség 3 hektárt, azaz 30 ezer négyzetméter alapterületet jelent, ami azért elég tekintélyes mértékű. Ugyanez a rendelet minimálisan 70%-os zöldfelületi borítottságot ír elő a közparkokban, azaz 100 hektáron 70 ezer m² zöldfelületet. A kettő közötti különbséget a közparki utak, parkolók, kaputérsek burkolt felületeit foglalja magába. Ez 100 ha park esetén tehát maximum 27 ezer m² burkolt felületet jelent, amelyre azért van szükség, hogy megközelíthetők legyenek a kiszolgáló épületek, gépekkel teherszállító eszközökkel is lehessen a gyepterületek roncsolása nélkül gondozni a parkot, a sűrű tömeget a fogadótérsekben, sportpályákon, játszótéren és a rendezvénytereken szilárd vagy szőrt burkolatra lehessen terelni, ahol nem okoz egy-egy tömegrendezvény letaposást. Mindezek az ökölszabályok azért jöttek létre sok-sok évtized során, hogy a közparkok fenntarthatóságát és integritását megalapozzák.

Az ennél nagyobb burkolati arány, tartós és állandó tömegrendezvények, sűrűbb és 25-40 m homlokzatmagasság, az elszabadult alápincézés, a magasabb szintszám és négyzetméter arány, korlátok nélküli alápincézés közműveknek és emberi terhelésnek olyan tömegét zúdítaná egy közparkra, ami annak hosszútávú fenntarthatóságát veszélyezteti. A Városligettel a történelem során tulajdonképpen ez már többször megtörtént. Az Országos Kiállítás, majd a Milleneumi kiállítás majd a BNV nagyon sűrűn beépítette, a Hősök tere betüremkedése, a Városligeti-tó betonmedrűvé tétele, a Felvonulási tér 5 ha-os leburkolása agyonterhelte a parkot. Az ebből az állapotból történt visszalépés is annyi épülettömeget és burkolatot hagyott hátra, ami a Városligetet még mindig 5,7%-ban beépített állapotban hagyta, ami egy olyan kialakult állapotnak tekinthető, ahol a szabályok szerint új építésre egyáltalán nem, pusztán további bontásra lenne lehetőség. Mindezt annak az érdekében lett volna célszerű megtenni, hogy a park fenntartását az sokak által elvárható szintre lehessen felhozni. A sok épület és az oda szervezett rendezvények tömegvonzása jobban megterheli a parkot és a fenntartást, mint a kevesebb épület és nagyobb zöldfelület. Ezt viszonylag könnyű belátni. Budapest ilyen terveket dédelgetett a Városligettel kapcsolatban, amikor elfogadta a Budapest 2030 koncepciót Tarlós István főpolgármestersége alatt.

Kézenfekvő bontási helyszíneként ígérkezett két megmaradt EXPO épület, a FŐKERT leromlott telephelye, az Állatorvosok által használt megmaradt felvonulási épületek, valamint a Petőfi Csarnok sem építészeti, sem állagában nem igazán meggyőző tömbje, valamint a Közlekedési Múzeum. Ezekkel a bontásokkal a park megközelítette volna a 3%-os küszöbértéket, az Olof Palme Ház, a Vajdahunyad Vár, a Műjégpálya és a Széchenyi Fürdő épületének renoválásával pedig megfelelő háttérinfrastruktúra maradt volna a közparki szolgáltatásoknak. A Felvonulási tér bontásával és a zöldfelület itteni fejlesztésével még egy kisebb (3-500 férőhelyes) mélygarázs esetén is legalább 30 ezer négyzetméter nagy talajkapcsolatos zöldfelületi nyereségre tett volna szert a Liget, ahogyan az úthálózat és a burkolt sportpályák racionalizálásával, a betonmedrű tó részleges (a műjégpálya területét kivéve) feltörésével és természetközeli, állandó vízborítású tómederré alakításával pedig a minimum 70% zöldfelületi arány közelébe került volna a park.

Menteni, ami menthető

A bontásokig (HungExpo épületek, PeCsa, Közlekedési), azaz nagyjából 2018-ig a Liget projekt magában hordozta azt a lehetőséget, hogy a kormányzati direktíva esetleges felülírásával az elbontott épületek helyét visszaszerezze a közpark, sőt arra is esély volt, hogy újra ki tudjon lépni a zöldfelület egészen a Dózsa György útig, a P+R parkoló felszámolásával és a feltört aszfalt helyén nagyarányú faterápiával. Ez a mozzanat arra is alkalmat adott volna, hogy a Rákosi érában, 1951-ben megcsonkított történelmi főbejárat, a Rondó, amelyet 1/3 részben leszalámizott a Felvonulási tér létrejötte, újra egész körként legyen értelmezhető. Mindez a történelmi kert 120 éve várt és vágyott részleges rehabilitációját, a Nebbien-féle „népkert” koncepció visszaépülését szolgálta volna, összhangban azzal, amit részes államként a Budapesti Világörökségi Zóna kijelölésekor a Magyar Állam az UNESCO felé vállalt.

A 2018-as országgyűlési választásokkal ez az esély elveszett, gőzerővel kezdett el épülni sok tízmilliárdos investícióval a tervezett épületek közül a Néprajzi Múzeum épülete a Felvonulási tér beépítésével, illetve a Zene Háza a HungExpo épületek helyén, valamint a FÁNK területén a Biodóm építésével. Az előbbivel talán örökre elveszett a történelmi főbejárat, a Rondó helyreállításának esélye. A Zene Házával egy valószínűleg szintén nagy forgalmú, a PeCsát helyettesítő rendezvényhelyszín épül be a park szívébe annak minden közművonzatával és feltárával együtt, s ez nem fogja segíteni sem a csendes és nyugodt környezet biztosítását, sem pedig a közparki növényzet fenntarthatóságát. Az utóbbival egy nagyon fenntartásigényes hatalmas épületszörny keletkezett, ami ugyan gyógyírt jelenthet az Állatkertben a szűkös állatkifutók fejlesztésére, de nagyon kérdéses a megtérülése. Fontos azonban hangsúlyozni, hogy ha és amennyiben ez a három épület megépül, úgy a 2012-es kiinduló állapotokhoz képest még mindig várható zöldfelületi nyereség, burkolati arány csökkenés és tényleges, nem csak számokból kimutatott zöldfelület növekedés. Azaz ezen a ponton még a közpark jelleg nyer a kiinduló állapotokhoz képest, a beépítettség és a vurstli jelleg pedig visszaszorulhat. Ám ehhez az kell, hogy a beépítés itt megálljon, és innentől tényleges a közpark rehabilitáció kerüljön a fókuszba.

Mit akar a Főváros?

A Fővárosi Közgyűlés a Városligeti Építési Szabályzat 2020 októberi módosításával egyértelműen kifejezte óhaját a fenti irány mellett, amelyet a kormányzati oldal nem fogad el. Miközben a Főváros nagyon üdvözlő és semmi akadályt nem gördít a rozsdaterületek felértékelése és a kulturális beruházások elé, addig nagyon határozottan kiáll a meglévő zöldfelületek védelme és a leromlott közparkjaink közparkként történő rehabilitálása mellett.

- A Liget programból kikerült Közlekedési Múzeum megtalálta helyét a Kőbányai rozsdáöbönben, a közlekedés szerelmesei számára kultikus jelentőséggel bíró Északi Járműjavító területén.
- A korábbi Liget programban még meglévő Építészeti Múzeum úgy tűnik, hogy a Városligeti fasorban található bezárt kórház területén épülhet meg.
- A Fotográfiai Múzeum sorsa még nem ismert, de nagy örömmel venne részt a főváros a múzeum helyének városrehabilitációt segítő kijelölésében valami alulhasznosított területen, esetleg a Nagyvásártelep rehabilitációja során létrejövő ún. Diákváros területén, ahová a jelenlegi kormányzati masterplan is tervez kulturális funkciót.

- Ugyancsak várakozással tekintünk a Fővárosi Nagycirkusz elköltöztetése és helyének a Fővárosi Állat- és Növénykertbe történő integrálása, vagy éppen a Szegedi úti csomópont kiépítése, a Mexikói úton építendő P+R parkolóház építése, a Millenniumi Földalatti (MillFAV) végállomásának átépítése, az 1-es villamossal és a vasúttal közös intermodális csomópont kialakítása elé. Szívesen látnánk a Rákosrendezőn egy olyan állami fejlesztést, ami az M3 bevezető P+R igényének kielégítése mellett teret tudna adni a már nem létező Vidámparknak modern formában (Legoland?) illetve be tudná fogadni a Fővárosi Nagycirkuszt. Ez a két funkció a Vasúttörténeti parkkal együtt egy igazi családi tematikus parkot varázsolna a rozsdazónából.
- Ezzel párhuzamosan a Kós Károly sétány lezárása és autópálya bevezető szerepének megszüntetése elé is örömmel tekint a Főváros.
- Nagyon fontosnak tartanánk a Várnegyed kulturális negyed jellegének megőrzését, a „magyar Akropolisz” koncepció megtartását és ilyen értelemben a középkori tér szerkezet, a Szent György tér nyugati és északi térfala kortárs formában, de a Magyar Nemzeti Galéria bővítési területeként nagyon is értelmezhető lehet. A Vár elbírja a kulturális funkciókat, a kormányzatiakat a nagy ügyfél és dolgozói forgalom miatt viszont aligha lenne képes kielégíteni.
- A Magyar Innováció Házának két jó helyszínt is tudunk. Az egyik a Millenáris, ahol az Álmodó Álmodói kiállítás már megmutatta, hogy lehetne itt egy ilyen jellegű technikátörténeti múzeum. A Másik a Podmaniczky utca menti volt MÁV terület, a Nyugati mögött, sétatávolságra a Szépművészeti Múzeumtól, csak éppen megújításra váró rozsdaterületen, és nem egy közparkban.

Mindezekből látszik, hogy a Főváros nem fejlesztés-ellenes, hanem „a mindent a maga helyén” elv elkötelezettje, aki egy közparkban közparkot akar fejleszteni és nem beépítéseket.

A múzeumi negyed koncepció abból indul ki, hogy egy helyre kell koncentrálni a látványosságokat és odacsődíteni a lehető legtöbb turistát, akiket megérint a kultúra. Ez egy végletesen XIX. századi elképzelés, amelyet a mobilitás alacsony szintje és az egyközpontú város eszménye fűt. A Városligetben mindez a közpark korszak végét, a fenntarthatatlanul túlterhelt, hangos és nyüzsgő rendezvényturizmust jelenti, ami nem találkozik a városlakóknak azzal az igényével, hogy legyenek a városban olyan helyek, ahol a nyüzsgéstől el lehet vonulni feltöltekezni, lazítani, lassítani lehet és közben nem a Nagykörút forgalmával találja szembe magát az ember.

A Főváros kiépült közösségi közlekedési hálózata, közúti, vasútjai és vízi útjai a rozsdaoövben, az átmeneti zónában lehetővé tennék a látnivalók széthúzását, a többközpontú város magjainak kiépítését, a kulturális kínálat szétterítését. Ha a belvárosi zsúfoltság oldásának, tehermentesítésének van alternatívája, akkor ez az. A széthúzott látnivalók több vendégéjszakát, városrehabilitációt, a belváros kiürülésnek megállását jelenthetik. Tekintettel arra is, hogy a meglévő zöldfelületek 20-50-100 év alatt jönnek létre, újak nagyon nehezen hozhatók létre és az építéssel igénybe vett zöldfelületek sebei nagyon nehezen, időigényes módon gyógyulnak be, így minden meglévő zöldfelület kiemelt érték, ahol a nagy építkezések egyrészt korlátozzák a parkhasználatot, másrészt tönkre teszik azt, ami ott nehezen helyreállítható. Ezt a Városliget esetében egyre többen tapasztalják meg, olyanok is, akik kezdetben hittek a látványterveknek.

Annak érdekében, hogy a Városligetben valóban a közparki rehabilitáció irányába történjenek lépések, a 2016-os tájépítészeti tervpályázat győztesének, a Garten Studiónak az ún. 7-es tervlapját felhasználva mutatjuk be, hogy a Főváros milyen Városligetet tart ma elérhetően reálisnak, abban az esetben, ha a kormányzat végre együttműködővé válik

és nem megy szembe a város akaratával. A tervpályázaton a 7-es tervlapok a Magyar Tájépítészek Szövetsége és a Városliget Zrt között kötött egyezség részeként jöttek létre. A szakmai szövetség tagjai ugyanis csak abban az esetben vállalták a részvételt a tervpályázaton, ha egy tervlapon bemutatathatják az új épületek nélküli „ideális” Városliget rehabilitációt is, amely a tájépítészek szakmai meggyőződéséhez közelebb áll. A győztes terv a lehető legtöbb menthető részletet visszahozta Nebbien eredeti koncepciójából, de a történeti szerkezetre egy modern közpark szolgáltatását és funkcióit vitte be. Ezzel nyert. A gondolat nem áll távol a Főváros megközelítésétől sem, ugyanakkor az azóta eltelt 4 év tapasztalatait és megtörtént épületeit sem akarja semmissé tenni. Ebből a Főváros kompromisszumkészsége kiolvasható. Most ehhez a kompromisszumhoz kellene felzárkóznia a Magyar Államnak és a Városliget Zrt-nek is.

A Főváros Városépítési Főosztályának Tájépítészeti osztálya által kidolgozott javaslat a Városligetre

Kerpel-Fronius Gábor főpolgármester-helyettes felkérésére 2021 januárjára megszületett a Városliget rendezésének kompromisszumos javaslata, amely a Fővárosi Önkormányzat VÉSZ módosításának szabályain, az Fővárosi Közfejlesztések Tanácsának egyes már meghozott döntésein és a Városliget közparki státuszának erősítésén nyugszanak. A Városliget Zrt programjához képest a Főváros javaslata a következő pontokban szeretne módosítani a Városliget tervének koncepcióját:

1. A FÁNK területére tervezett ún. Hermina garázs parkolóház elhagyását javasoljuk, amelynek helyén az állatkert zöldfelületei bővülnének. A parkoló elhagyását az indokolja, hogy a MillFAV Mexikói úti végállomásának átépítésével egy intermodális csomópont jöhet létre a Kacsóh Pongrácz csomópontban, amely a MillFAV, az 1-es villamos és távlatosan a vasút felé is átszállási lehetőséget biztosít, miközben a Mexikói úton egy nagy kapacitású P+R parkolóház jöhet létre. Ezek a létesítmények séta távolságban vannak a Pannon park főbejáratától.
2. A Kós Károly sétány autómentesítésével megváltozik a sétány szerepe, alapvetően egy gyalogos / vegyes forgalmú korzóvá válik, aminek az átvezetését a Biodóm új főbejárata felé meg kell oldani.
3. A Kós Károly sétány északi szakaszát fizikailag is megszüntetni javasoljuk, miután az autómentes Városliget feltételei kialakultak. Az autómentes liget koncepcióban nincs vita a Főváros és a Kormány között. Ez a szakasz az aszfaltfeltörés és a visszazöldítés terepe lehet.
4. Zárt kutya-futtató felszámolása a Hermina út mentén, közparki rehabilitáció. Úgy ítéljük meg, hogy a Városliget Zrt. kutya-fejlesztései nem működőképesek, a zárt kutya-futtató és agility koncepció megbukott. A területet olyan szintű terhelés éri, ami fenntarthatatlan, ezért vissza kell térni a Városligetben a történetileg kialakult integrált kutya park koncepcióra, kijelölve a Ligetben olyan parkrészeket, ahol felügyelet mellett a kutyák elereszthetők a pórázról, amennyiben a visszahívhatóságuk biztos (pl kutya iskolás) alapokon nyugszik. Ilyen integrált kutya parknak a Királydomb környezete például megfelelőnek tűnik.
5. A 2016-os tervhez képest a Közlekedési Múzeum épületét lebontották, a Múzeum eszményi helyszínén, a Népliget közeli Északi Járműjavító területének rehabilitációjával (valódi rozsdaterületi rehabilitáció) valósul meg. Így az elbontott múzeum visszaépítését, illetve az alatta és mellette elhelyezkedő mélygarázs megépítését sem támogatja a főváros. A mélygarázs építése a területen különösen nagy pusztítást jelentene a meglévő fás növényállományban, jelentős fakivágással járna.

6. A volt Közlekedési Múzeum ma elzárt területén lehetőség nyílna a PeCsa és a Hermina út közötti rossz állapotú sportpályák áttelepítésére, egy a közeli gimnáziumot szolgáló sportpálya kiépítésére, valamint a zöldfelület növelésére. Ebben az esetben a mostani leharcolt sportpályák helyét is vissza lehetne adni a park zöldfelületeinek. Ezzel a fejlesztéssel fakivágás nélkül valósulhatna meg korszerű sportterület, miközben jelentős burkolat feltöréssel és a volt pavilon helyén történő részleges parkosítással a zöldfelületi arány növelhető.
7. A lebontott Petőfi Csarnok helye 1885 előtt a Nagyrét integráns része volt. A PeCsa lebontásával mind a Nagyrét teljes történeti rehabilitációja, mind pedig a szintén sokáig létezett Hattyú-tó rehabilitációja is megtörténhet. Ez a tisztás a park legjelentősebb közösségi tere, kötetlen szabadtéri amatőr ad-hoc sportjátékok és a családi piknikezés színtere. Felületén évi 1-2 alkalommal olyan nagyrendezvény (pl.: futóverseny befutó, Critical Mass, Majális) amelyek a Liget használatához szervesültek és limitált módon a park visszafordíthatatlan roncsolása nélkül is megrendezhetők.
8. A nyertes terv az egykori Mimóza-domb megidézésre egy hőlégballon felszállót tervezet erre a területre. Nem tudjuk, hogy él-e még ez az elképzelés, de a várható túlintenzív használat miatt ezt a funkciót nem találjuk itt szerencsésnek.
9. A Páva-szigetre egy kisebb rendezvényteret álmódott a kertépítészeti koncepció. Azt gondoljuk, hogy a Vajdahunyadvár belsejében, a Hősök terén és az 56-osok terén alakulnak ki olyan nagyobb burkolt területek a Városligeten belül, ahol kis- és közepes rendezvényeket, időszakos vásárokat a közpark nyugodt funkcióinak zavarása és a növényzet sérelme nélkül ki lehet szolgálni, a Páva szigeten ilyen funkciót nem javasolunk meghonosítani.
10. Hősök tere átalakítása. A megtört, rossz állapotú burkolatok, a Kós Károly sétány szerepének változása miatt a Hősök tere egy méltatlanul kihagyott programelem a Liget Budapest programból. Értékeinek megtartása mellett a javaslat az 1939 előtti történeti kialakítást hozná vissza alaprajzilag az ismeretlen katona sírjának meghagyásával és némi zöldfelület visszacsempészésével. A tér autómentessé tételét a Kós Károly sétány lezárása aktuálissá teszi.
11. A Rondó környezetében a terv nagy fásított szigeteket, „erdőfoltokat” jelöl, a sejtyszerű foltok között azonban hatalmas kiterjedésű szórt burkolatokat alakít ki. Ennek egyik prototípusa a Dúzsza György úti mélygarázs mellett, a felszíni sétány szomszédságában már kialakításra került. Szükségtelennek érezzük ezeket a burkolatokat ilyen volumenben, funkciójuk nincs, inkább a formalizmus szülte őket, sokkal kisebb szélességű parki utakkal is megvalósítható az átkötés a Rondó és a fő sétányhálózat elemei között. Nebbien eredeti tervében sem burkolatok voltak ezek, hanem gyepes sávok, amelyek átlátási kapcsolatokat jelentettek a Rondó zárt szerkezete és a park között. Azt javasoljuk, hogy a zöldfelületi arány növelése érdekében ezeket gyepesen alakítsa ki a Városliget Zrt és jelentősen csökkentse a fölösleges burkolati arányt.
12. A Néprajzi Múzeum két tömbje között az 56-osok terének burkolt területe kis- és közepes méretű rendezvények, szabadtéri kiállítások, vásárokat, szabadtéri koncertek helyszínévé szolgálhat a zöldfelület roncsolása nélkül. Ennek feltételeit javasoljuk ott megteremteni és egyben a vagyongazdálkodáshoz köthető tevékenységek során ezt a területet kijelölni ilyen célra a zöldfelületekre behúzódó rendezvények korlátozása mellett.
13. A Néprajzi Múzeum és az Ajtósi-Dózsza György út sarka között kiépült sétány tengelyének lezárására egy vertikálisan is értelmezhető szobrot javasolunk, amely a

megépítésre nem javasolt színház területén kapna helyet, egyfajta belépő kaputérséggel együtt, ahol nagyobb növényesítésre is nyílik alkalom. A szobor egyik lehetséges tárgya a közpark eredeti tervezője, Heinrich Christian Nebbien lehet, neki Budapesten nincs szobra, pedig a világ egyik első közparkjának tervezője ezt megérdemelné 200 évvel a park születése után.

14. A Városligeti Színház megépítését a Főváros nem támogatja. Ennek oka, hogy a meglévő kőszínházainkat sem tudja megfelelően fenntartani sem a főváros, sem az állam, egész egyszerűen nem látjuk indokoltnak szaporítani az intézmények számát. A másik ok, hogy a szecessziós színház nem felelne meg a mai kor követelményeinek, ezért már a terveiben is olyan módosítások születtek, amelyek soha nem volt toldatokkal oldanák meg azt, hogy a jelenkor színpadtechnikája beférjen oda. Helyén a busz és troliváró, növénykazetták, ültetett fák, burkolatok és a Nebbien szobor kaphat helyet.
15. Integrált kutyás park kijelölése a két zárt, de kudarcba fulladt kutyafuttató helyett a Királydombon.
16. A történeti park rehabilitációját megalapozó örökségvédelmi tanulmányban is nyitottan maradt a kérdés, hogy a park rehabilitációja során teljesen Nebbien útvonalhálózatához kell-e igazodni, vagy megtartható-e az 1870-ben létesített Olof Palme sétány nyomvonala, amely Stefánia útként az 1860-ban megnyitott Állatkerthez való kikocsikázást szolgálta fásított alléként. A megtartása mellett az az érv szól, hogy a modern időkben az Olof palme sétány a térség legjelentősebb kerékpáros gerinchálózatává nőtte ki magát, ami a Stefánia és az Andrássy út közötti kerékpáros főforgalmat bonyolítja le. A burkolt terület keskenyebb kivitelével (a platánok életterének növelése miatt) egyetértünk, de a megszüntetésével nem. Mivel a sétány érintő egyenesként a Rondó külső szélét is érinti, ezért a terv olyan módosítására van szükség, ami a kétféle térstruktúrát össze tudja békíteni.
17. Ahogyan a leharcolt agility pályás kutyafuttató, úgy az Ajtósi Dürer sor mentén megvalósított műfüves kutyafuttató is szálka a szemünkben. Nem javasoljuk a megtartását, a helyén a kerítések nélküli zöldfelület a jó irány, ami jól keretezi a Ligetet és elválasztja azt a nagy forgalmú utaktól. Ezért itt is visszalépést javasolunk a valós zöldfelületek irányába.

A tervnek azzal az elhatározásával, hogy az lehetőség szerint visszaállítja a Városligeti-tó állandó vízfelületét és a Páva-szigetet történeti okokból és a vízfelület növelése, vízkormányzás biztosítása, víz átszellőző mozgatása miatt a Főváros alapvetően egyet tud érteni, de vizsgálendő, hogy ez mekkora mértékű fakivágással valósítható meg, okozhat-e bármi kárt a part szélein található értékes, és kiemelten védendő mocsárciprusok és történeti platánok egészségi állapotában, vagy éppen ellenkezőleg: segíti a vízborítás a tovább élésüket. Ilyen értelemben a műjégpálya szélein megvalósítandó mobilgát is vállalható fejlesztési irány, amely a műjég működése során is biztosítja az Alsó-tóban a téli állandó vízborítást. Tekintettel arra, hogy a tó a használt termásvíz befogadására szolgál, ezért a téli fagyás veszélye csekély, ellenben alkalmat adhat melegkedvelő tavi ökoszisztéma kialakítására. Ez mind a park, mind a benne élő állatvilág számára nagy előrelépés lenne és egy idő után önfenntartóvá is válhat.

Összegzés

A Városliget a főváros azon történeti jelentőségű közparkja, ami szerencsés módon és József nádor előrelátásnak köszönhetően a Pesti oldal rendkívül zöldfelülethiányos területén, a belvároshoz és a sűrűn lakott városnegyedekhez közel helyezkedik el, nagyon

jó közösségi közlekedési kapcsolatokkal. Közkeveltsége és látogatottsága ezekből fakad. Már jelen állapotában is túlterhelt, fenntartási gondjait ez okozza. Éppen ezért a városfejlesztésnek nem azon kell gondolkodnia, hogy hogyan terhelje még jobban agyon, hanem azon, hogy hogyan tehermentesítse a funkciói tisztításával. A Városliget az a hely, ahová a város lassulni jár. Erre van ott elsöprő igény, különösen a közvetlen környezetében, a belváros zöldfelülethiányos belső kerületeiben. A szabadtéri rekreáció ezeknek a polgártársainknak itt a legkézenfekvőbb. A Városligetnek arra kell választ adnia, hogy miként mozoghatnak, pihenhetnek, rekreálódhatnak emberek a szabadban, biztonságos környezetben, a természethez közeli érzet ígérétevel. A tömegrendezvények, a nyüzsi, a zaj, a forgalom, a turisták bevonása, a sűrűbb beépítés nem szolgálják ezeknek a céloknak az elérését. Ezért koncepciót kell tudni váltani. A főváros a lehető legnagyobb mértékben kompromisszumokat kötött és felelősen döntött, amikor a már elindult építéseket nem gátolta meg. Most a kormányoldalon és a Városliget Zrt-n a sor a kompromisszumok terén.